

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj X.

V sredo 29. septembra (ranojesna) 1852.

List 28.

Hebrejske melodije.

Po angleškem L. Byron-a, poslovenil Jeriša.

VIII.

Na grobi.

Ugrabljen, ah! že v cvetji dni!
Spominek naj te ne teži;
Al grobljo tvojo naj krasé
Pomladi perve rožice,
Cipresa oveva v nežni mračnosti!

Kjer one reke tok verši,
Tam često mračna žal sloni,
Si misli sanjami napaja,
Počasno idé, zre, postaja —
O revca! mrtvih stop tvoj ne budi!

»Proč! vemo, da solzé so prazne,
Da smert ne zre na gorko žal«,
Če to li unemit' tožbe razne?
Mánj jokati zato pečal?
Clo ti — ki svetješ pozabljenje mi,
Obraz tvoj bleđ je, i tvoje oko solzi.

Kmetijske skušnje.

(*Skušnje z žitno sejavnico*), ki se Šerdinska *) sejavnica imenuje in katero so svitli nadvojvoda Janez gosp. Hoepfner-ju v Grottenhof-u na Štajarskim lani poskusiti dali, so se tako dobro obnesle, da ta mašina zasluži živo priporočilo vsim kmetovavcam, ker se 1) še več kot polovica sémena pri setvi prihrani, 2) žito veliko lepši raste in tudi ojstra zima ga ne pokončá, ker zerna se po njivi enakomerno razdelé in vse enako globoko v zemljo pridejo, (ta dobrota se je pretečeno zimo pri režji očitno pokazala); 3) z mašino sejano žito ne poleže tako lahko, kakor tisto, ki je bilo z roko sejano, zato ker tudi bilka močnejši zraste; 4) zernje s mašino sejana žita je veliko lepši in bolj čversto, se tedaj tudi dražji prodati zamore. Tudi skušnje, ki so jih v podružnici Wildonski napravili, poterdijo vse to. Vredništvo „Štaj. časnika“ priporoča o razglasu teh skušinj: naj bi se začelo, kjer koli je moč, žito z mašinami sejati, ter pravi: v našim cesarstvu je blizo 36 milionov oralov njiv; če se le polovica njih s pšenico, režjó, ječmenam in ovsam vsako leto obseje, znese vsakoletni prihranek na sémenu blizo 27 milionov vaganov, ki je vredno nar manj 54 milionov goldinarjev.

Če se tedaj žito z roko seje, se zameče in potrosi pri setvi vsako leto 54

milionov goldinarjev v celim cesarstvu — strašna potrata! — in verh vsiga tega ga še čez zimo veliko pozebe in pognjije. Po skušnjah na Angleškem, v Škocii, Belgii itd. je tako gotovo, kakor je „amen“ v očenašu, da je pridelk žita z mašino sejana veliko veliko večji od taci ga z roko sejana.

(*Kako ravnati z lesom za kurjavo?*) Derva, ki se sekajo mesca svečana ali marca, kadar sok v deblo gré, dajo nar več vročine. Mlad les goriscer rad in hitro, pa ne zda toliko za kurjavo. Veliki štori in korenine ne dajo posebno veliko vročine, ker se bolj v oglje spremené, kakor da bi goreli, in veliko obstojnih delov lesa zbeži v podobu dima in se kot saje na dimnik vleže. Les za kurjavo naj se shranjuje na suhih in zračnih krajih, in tisti, ki ima na ognjiše ali peč priti, naj se tako seka, da na vsih krajih ob enim gori; poléna tedaj ne smejo predolge biti, ker predolgi konci ne zgoré popolnoma. Pa tudi, kakor je znano, vsak les ni za kurjavo enako dober; po sledeči versti derv se ravna njih vročina: nar več vročine da javorov les, za tem mecesnov, po tem bukovo deblo, za tem borov, po tem zimskiga hrasta, za tem brezov, po tem poletniga hrasta, za tem bukovih vej, po tem smrek, za tem lipov, jelšev in jelov.

(*Napraviti, da češplje, slive, češnje in vsako košično sadje hitreje zori*), naj se po skušnjah na Francoskim zvedenih rodovitne veje drevesa ene pavce (cole) od debela z železnim srednje močnim dratom večkrat terdno ovijejo in oba konca dratú potem močno skup pritegneta. Po taci prevezah se zamore na ravno tistim drevesu prej in poznej zrelo sadje prirediti. Ker drevesni sok k takim vejam, ki niso prevezane, obilniši priteka, se lahko zapopade, da zavoljo tega sad hitrejši rase in da je 2 do 3 tedne poprej zrel.

(*Nikar mišice ali arsenika za živino!*) Ker je več kmetovavcov iz Štajarskiga kantonsko poglavarstvo v Gradcu prosilo: naj bi se jim licencije dale, po katerih bi smeli mišico ali arsenik iz apotek dobivati, ker ga potrebujejo zoper pšenični snet, da séme ž njo zmešajo, je odbor Štaj. kmetijske družbe na to vprašanje odgovoril, da noben pameten kmetovavec mišice za to ne rabi, ker je gotovo, da nič ne pomaga. Med tem pa se je zvedilo, da ima več gospodarjev na zgornjem Štajarju (mi bi rekli tudi v družih deželah) strašno nevarno in škodljivo navado konjem in kravam mišice dajati v neumni misli, da mišica, ki je nar huji strup, konje zredí in pri kravah molžo pomnoži. Napihne jih, napihne, ne pa

*) V Šerdin-g-u v gornji Austrii je c. k. poštar Weninger mašino našel, s katero se pšenica, rež, ječmen in oves seje, kakor s Burger-jevo sejavnico turšica; od tod se omenjena sejavnica imenuje Šerdinska! Vred.